

FINANCE, INSURANCE AND STOCK TRADING: MODERNIZATION OF THE STRATEGIC PORTFOLIO

Мельник К. В., к.е.н., доцент
*ДВНЗ «Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана»
м. Київ, Україна*

DOI: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-125-1-15>

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ФІНАНСОВИХ ВІДНОСИН АКЦІОНЕРНИХ ТОВАРИСТВ

Основною метою діяльності акціонерних товариств (надалі – АТ) є зростання капіталу товариства, тобто збільшення активів. У кінцевому підсумку ця мета відповідає інтересам власників статутного капіталу – акціонерів. Якщо ринкова вартість акцій товариства зростає, періодичність виплат дивідендів є стабільною, а сума останніх зростає, то управління акціонерним товариством досягло своєї головної мети.

В Україні, на законодавчому рівні, особливості організації фінансової діяльності акціонерних товариств передбачені Господарським Кодексом [1] та Законом «Про акціонерні товариства» (ст. 14) [2].

Як відомо, сфера фінансових відносин корпоративного підприємства включає в себе:

- 1) відносини між підприємством і його засновниками;
- 2) відносини підприємства з іншими контрагентами;
- 3) внутрішні фінансові відносини підприємства;

4) відносини з вищими організаціями або всередині фінансово-промислових груп, холдингів;

5) відносини підприємства з фінансово-кредитною системою [3, с. 68].

Особливість організації і функціонування фінансів АТ є необхідною для детального дослідження відносин наведених вище [3, с. 68].

Фінансові відносини між підприємством і його засновниками (власниками) виникають з приводу формування статутного капіталу, а саме:

- одержання коштів з державного бюджету;
- емісії акцій;
- надходження пайових внесків.

Створюючи велику компанію, стає зрозуміло, що індивідуальні підприємці або не можуть вкласти необхідний капітал, або не хочуть ризикувати такими внесками. Тому необхідно залучити кошти від кількох людей, і розподіливши їх між усіма учасниками, можна зібрати необхідні кошти та пом'якшити ризик.

Обмеження фінансового ризику співвласників зумовлене тим, що учасники несуть відповідальність за свої корпоративні права лише перед зобов'язаннями компанії. Компанія не може вимагати від них додаткових пожертв, а кредитори компанії не можуть пред'являти до них жодних вимог. Враховуючи функціонування такого товариства, економічні відносини між підприємством як юридичною особою та його учасниками виникають лише тоді, коли учасник купує акції. Цей зв'язок буде розірвано, якщо учасник відмовиться від прав компанії. У цьому випадку створення такої компанії є майже добровільним. Виняток становлять лише денационалізація певних компаній шляхом

примусової приватизації в деяких країнах та масштабна приватизація в країнах колишніх соціалістичних таборів.

Поєднання різних можливостей як характерна економічна риса ділової асоціації полягає в тому, що можна залучити учасників з різними можливостями – хтось має капітал, щоб вжити заходів, хтось має можливість використовувати ідеї та капітал, щоб максимізувати прибуток для даного акціонерного товариства. У кожному випадку ця комбінація є суто індивідуальною з точки зору вибору учасника, вибору цілі компанії, розподілу акцій або акціонерного капіталу. Таку функцію також можна трактувати як поділ капіталу та економічної діяльності, оскільки деякі учасники не займаються важливою частиною функції управління і можуть отримувати дохід лише від капітальних вкладень.

Фінансові відносини з іншими компаніями та організаціями включають відносини з постачальниками, покупцями, будівельними та транспортними організаціями, поштовими та телекомунікаційними, зовнішньоторговельними та іншими організаціями, митницями, державними організаціями та іноземними компаніями.

Фінансові відносини всередині компанії включають грошово – економічні відносини між: філіями, магазинами, відділами, відносини між командами та стосунки з робітниками та службовцями. Відносини між відділами компанії стосуються оплати праці та послуг, розподілу прибутку, трудового капіталу тощо. Їх роль полягає у визначенні оптимальних стимулів та важливих інтересів, які дозволять їм досягти найкращих кінцевих результатів. Однак, це і є особливою властивістю розподілу прибутку та особливістю фінансових функцій акціонерної компанії [4, с. 56].

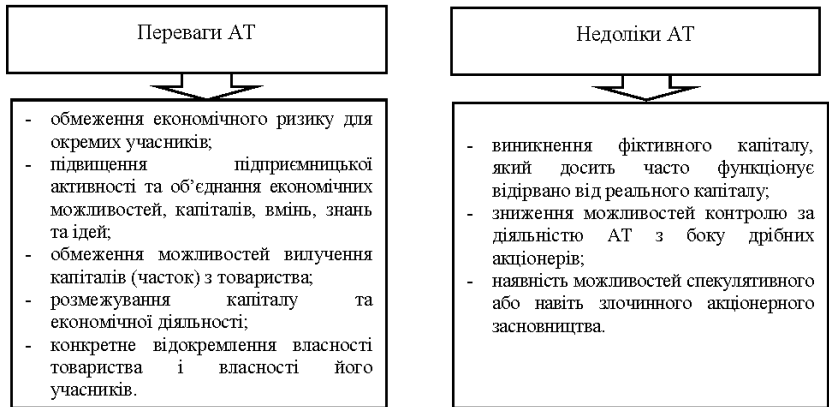
Корпоративні фінансові відносини з вищими організаціями включають відносини щодо формування та використання централізованих грошових фондів, що є об'єктивною потребою в ринковій економіці. Це також стосується інвестиційного фінансування, оновлення трудового капіталу, фінансування імпорту та досліджень. Перерозподіл коштів у галузі, в принципі, відіграє важливу роль у діяльності акціонерного товариства та сприяє оптимізації корпоративних фондів.

Важливою складовою організації фінансових відносин АТ є стосунки з фінансово-кредитною системою. Це пов'язано з тим, що залучення позикового капіталу дозволяє суттєво розширити обсяг господарської діяльності підприємства, забезпечити більш ефективне використання власного капіталу, прискорити формування цільового фінансування і на цій підставі підвищити ринкову вартість підприємства.

Головною особливістю організації ділових відносин АТ із фінансово-кредитною системою полягає в тому, що порівняно з іншими формами організації господарської діяльності, останні мають значно більший доступ до різноманітних форм позикового капіталу. Так, зокрема, АТ можуть залучати кредитні ресурси у вигляді:

- кредитів банків;
- облігаційних позик;
- кредитів небанківських фінансових установ;
- державних цільових кредитів;
- фінансового лізингу;
- податкового кредиту;
- векселів;
- кредиторської заборгованості.

Виходячи з вищезазначеного, можна сформулювати основні переваги та недоліки організації фінансових відносин АТ (рис. 1):

Рис. 1. Переваги та недоліки АТ

Джерело: складено автором на основі [5]

Отже, організаційно-правова форма акціонерного товариства дозволяє найбільш ефективно використовувати фінансові ресурси компанії, що дає змогу швидко сконцентрувати свій капітал та залучати до спільного використання та управління велику кількість людей, чим зацікавлює їх кінцевим результатом діяльності товариства. За допомогою акціонерної форми організації діяльності бізнесу можна не обмежуватись національним виробництвом, а й побудувати міждержавну структуру бізнесу за допомогою спільних підприємств.

Література:

1. Господарський кодекс України: від 16.01.2003р. № 436-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text> (дата звернення: 10.09.2021).

2. Про акціонерні товариства: Закон України від 17.09.2008 р. № 514-І.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/514-17#Text> (дата звернення: 10.09.2021).

3. Жиленко К. М. Сучасні аспекти транснаціоналізації: теорія, методологія, практика : монографія. Дніпро : Біла К. О., 2018. 383 с.

4. Самофалов П. П. Системне державне управління фінансами акціонерних товариств. *Формування ринкових відносин в Україні*. 2013. № 11. С. 56–59.

5. Абдуллаєв К. Н. Корпоративне управління: процеси, стратегії, технології : монографія / за заг. ред. Шапошникова К. С., Соловйової Н. І., Станкевич Ю. Ю. Херсон : Гельветика, 2015. 535 с.